

POSTANOWIENIE

Dnia 4 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania M. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

o prawo do emerytury,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 4 kwietnia 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 14 marca 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] wyrokiem z dnia 14 marca 2018 r. oddalił apelację ubezpieczonego M. S. od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 14 czerwca 2017 r., którym oddalono odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 27 kwietnia 2016 r. odmawiającej ubezpieczonemu prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach wobec niewykazania 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wyrokach Sądów *meriti* przyjęto, że brak jest podstaw do zaliczenia ubezpieczonemu do stażu pracy, o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia

17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna) okresu od dnia 1 września 1970 r. do dnia 10 maja 1971 r., kiedy był uczniem Zespołu Szkół [...] w M. oraz od dnia 1 września 1972 r. do dnia 31 sierpnia 1973 r. uczniem Zasadniczej Szkoły Zawodowej Doksztalczącej w Zespole Szkół Zawodowych [...] w M.. W tych okresach ubezpieczony odbywał praktyki na podstawie umów zawieranych przez szkołę z zakładem pracy. Natomiast warunkiem zaliczenia okresu odbywania praktyk jako okresu zatrudnienia jest, aby praktyczna nauka zawodu odbywała się na podstawie indywidualnej umowy o naukę zawodu w myśl przepisów ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczania do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz.U. Nr 45, poz. 226 z późn. zm., dalej jako ustawa o nauce zawodu). Ponadto ubezpieczony nie wykazał co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach, o której mowa w załączniku A do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm., dalej jako rozporządzenie z dnia 7 lutego 1983 r.), a jedynie 12 lat, 11 miesięcy i 1 dzień takiej pracy.

Ubezpieczony w całości zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną, domagając się uchylenia w całości zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Okręgowego w S. i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w S. oraz zasądzenia kosztów postępowania kasacyjnego.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego, tj.: 1) art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalnej w związku z art. 10 ustawy o nauce zawodu, przez nieuznanie do okresów składkowych i nieskładkowych okresów pobierania praktycznej nauki zawodu w czasie uczęszczania do szkół ponadpodstawowych, podczas gdy okresy te należało doliczyć do okresów składkowych i nieskładkowych; 2) art. 17 ust. 1 oraz art. 18 ustawy o nauce zawodu, przez ich nieuwzględnienie w sytuacji, gdy należało zastosować je w sprawie i na ich podstawie dokonać oceny stanu faktycznego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ubezpieczony wskazał na potrzebę wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie. Stwierdził, że rozbieżności w orzecznictwie dotyczą możliwości zaliczenia praktyk zawodowych do ogólnego stażu pracy. Sądy obu instancji przedstawiły w tej kwestii judykaty wskazujące na możliwość zaliczenia praktyk zawodowych do ogólnego stażu pracy jedynie w przypadku występowania w sprawie umowy pomiędzy rodzicami reprezentującymi ubezpieczonego a zakładem pracy, w którym odbywa praktyki. Natomiast orzecznictwo wskazywane przez ubezpieczonego w toku postępowania przyjmuje zasadność zaliczenia okresów takiej praktycznej nauki zawodu w przypadku, gdy taka nauka zawodu występowała i nie jest tutaj warunkiem *sine qua non* zawarcie takiej umowy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie od ubezpieczonego na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, ale nie podaje *expressis verbis*, przepisu który wywołuje rozbieżności w orzecznictwie. Z podkreśleń też

powołanych w uzasadnieniu wniosku judykatów można jedynie domyślać się, że chodzi o art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalnej.

Odwołanie się do przesłanki istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2018 r., I CSK 19/18, LEX nr 2507107; z dnia 15 marca 2018 r., I PK 110/17, LEX nr 2508165; z dnia 3 marca 2016 r., II PK 183/15, LEX nr 2467076; z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK104/08, LEX nr 42436; z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231). W myśl utrwalonego orzecznictwa, nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego lub wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów. Zatem nie można uznać, że przywołane przesłanki uzasadniają przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 189 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578).

Gdy chodzi o podniesione przez skarżącego wątpliwości w zakresie możliwości zaliczenia praktycznej nauki zawodu do stażu pracy, zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalnej, trzeba zauważyć, że kwestie te były już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, co zauważa sam skarżący.

W wyrokach z dnia 28 czerwca 2016 r., I UK 256/15 (LEX nr 2093747), oraz z dnia 13 grudnia 2017 r., III UK 286/16 (LEX nr 2428768), Sąd Najwyższy przyjął, że niesporządzenie pisemnej umowy o naukę zawodu nie przesądza o niemożliwości zakwalifikowania spornej pracy jako okresu składkowego z art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalnej. Decydujące jest w tym wypadku ustalenie, czy ubezpieczony faktycznie wykonywał zatrudnienie na warunkach określonych w ustawie z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie ma więc rozbieżności co do wykładni art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalnej. Sąd Najwyższy konsekwentnie zwraca uwagę, że istotne jest jedynie, aby warunki wykonywania czynności przez ubezpieczonego korespondowały z właściwościami pracowniczymi (odpowiadały modelowi umowy o naukę zawodu). Tymczasem w rozpoznawanej sprawie Sąd Apelacyjny ustalił, że umowy zawierane były pomiędzy szkołą a zakładem pracy, a skarżący nie wykazał, aby warunki odbywanych przez niego praktyk odpowiadały zatrudnieniu pracowniczemu. Posiadanie statusu ucznia zasadniczej szkoły zawodowej nie przesądza automatycznie o zakwalifikowaniu tego okresu do okresu składkowego z art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalnej.

Nie może także zniknąć z pola widzenia, że skarżący nie zarzucił w skardze kasacyjnej naruszenia przepisów postępowania, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy. Oznacza to, że Sąd Najwyższy, zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia i w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznej ocenie i tak musiałby uwzględnić owe ustalenia faktyczne przy rozpatrywaniu powołanych w skardze zarzutów naruszenia prawa materialnego, którego przepisy stanowiły podstawę prawną rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku. Ponadto z ustaleń poczynionych w sprawie przez Sady orzekające wynika, że skarżący nie wykazał co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Nabycie przez ubezpieczonego prawa do emerytury w obniżonym wieku (60 lat) na zasadach określonych w art. 184 ustawy emerytalnej wymaga zaś kumulatywnego spełnienia wszystkich przesłanek wymienionych w przedmiotowej regulacji. Prowadzi to do wniosku, że ubezpieczony uzyskuje prawo do emerytury z dniem ukończenia 60 roku życia tylko wtedy, gdy zostanie udowodnione, że w dniu 1 stycznia 1999 r. legitymował się nie tylko 25-letnim (ogólnym) stażem ubezpieczeniowym, ale

również 15-letnim stażem zatrudnienia w warunkach szczególnych, co w rozpoznawanej sprawie na podstawie wiążących Sąd Najwyższy ustaleń nie miało miejsca, ponieważ skarżący wykazał jedynie 12 lat, 11 miesięcy i 1 dzień takiej pracy.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekają co kosztach postępowania kasacyjnego po myśli art. 98 § 1 k.p.c.